

İTALYA VE AKDENİZ GÖÇ KRİZİ: AVRUPA POLİTİKALARI ÜZERİNDEKİ ETKİLER - 19.02.2025

Deniz Özgür

Uep Rapor No: 1
19.02.2025

Deniz Özgür

AVİM

Uygulamaları Eğitim Programı Katılımcısı

Özet

Bu çalışmada, Akdeniz göç krizini, İtalyanın göç politikalarını, Avrupa Birliğinin göç karşısında ülkelere ve mültecilere karşı uyguladığı politikaları incelemektedir. 2015-2016 yıllarına yoğunlaşarak zirveye ulaşan göç akınını, Avrupanın sınır politikalarının yetersizliğini ve İtalyaya aşırı göçün yüklediği sorumlulukları gözler önüne sermiştir. Coğrafi konumu nedeniyle hem Akdenize sınırı olduğu için Kuzey Afrika ülkeleri için hedef ülke hemde Avrupa'ya geçmek isteyen mülteciler için geçiş ülkesi olmuştur. Bu süreçte, düzensiz göç ile mücadele AB üye ülkelerinde önemli bir rol üstlenmiştir. Makalede İtalyanın tarihsel olarak dönüşümü, ABnin Dublin Tüzüğü gibi düzenlemelerinin etkileri ve sınır kontrol politikaları ele alınmaktadır. İtalyanın genç nüfusa sahip olmamasından kaynaklı olarak göç alan ülke olması ve bunun ulusal boyutunu etkileri tartışılmaktadır. Son olarak da, düzensiz göç kapsamında göçle mücadele için alınan sert önlemler ve bunun insani sonuçları değerlendirilmiştir.

1. GİRİŞ

Kriz hakkında düşünürken, onu hem analitik hem de pratik bir yara bandı olarak düşünmek temeldir; bu yara bandı çok daha derin, sistemsel yaraları durdurur veya daha kötüsü gizler. Bu daha derin, sistemsel yaralar, çatışma ve yoksulluktan kaçanlar için güvenli ve yasal yolları imkansız hale getiren Avrupa sınır kontrolleri ve bu tür kısıtlamaları aşmak ve uygulamak için birlikte gelişen kaçakçılık ağları ve sınır kontrollerinden oluşan bir endüstriyi içerir, ancak bunlarla sınırlı değildir. Akdeniz'de ve daha da önemlisi ötesinde, hareket halindeki insanların Avrupa'da bir hayat aramaya çalışmasıyla birlikte, şu anda ortaya çıkan olayların karmaşıklığını ve enginliğini incelerken, kriz, bu hayat arayanlara yanıt veren ve onları yönetmek için tasarlanmış bir dizi müdahaleyi yürürlüğe koymak için pratik olarak çalışır. Julien Jeandesboz ve Polly Pallister-Wilkins'in iddia ettiği gibi, kriz aniden öngörülemeyen bir olay değildir ve bu şekilde anlaşılmamalıdır. Onların argümanı, Akdeniz "göç krizinin" karmaşık bir sosyo-politik manzaranın, mücadele soy kütüklerinin, jeopolitik çalkantıların ve günlük politik uygulamaların sonucu olduğu fikrine dayanmaktadır. [1]

Akdeniz krizi tarih boyunca farklı dönemlerde ortaya çıkan karmaşık bir dizi olayı ifade eder. Özellikle de 2015 ve 2016 yıllarında önemli bir insani ve politik bir sorun olmuştur.

2015 yılı Avrupa'nın gözünde 'göç krizi' yılı olarak hatırlanacaktır.

'2015 mülteci krizi' olarak adlandırılan bu durum 2011 Suriye iç savaşıyla başlamış 2015 yılıyla birlikte zirveye ulaşmıştır. Suriye iç savaşından kaçan 1 milyondan fazla sığınmacı İtalya'ya gelmiştir. Avrupa'ya eşi benzeri görülmemiş bir mülteci ve göçmen akını getirmiştir.

2016 yılında Avrupa ülkelerine başvurular artış göstermiş. Yaklaşık 3.5 milyon kişi avrupa ülkelerine iltica başvurusunda bulunmuştur.

İtalya ve Yunanistan gibi ana giriş kapısı olarak görülen ülkeler mülteci baskısını daha fazla hissetmişlerdir.

2014 ve 2017 yılları arasında ortalama 150.000 kişi Kuzey Afrika'dan insan tacirleri tarafından kaçak yollarla İtalya kıyılarına ulaşmakta ve denizde kurtarılmaktadır. İtalya Akdeniz rotasından gelen mültecilerin %67'sini kabul etmiştir ve bunun sonucunda Akdeniz sadece yolculukları sırasında geçtikleri, inşa edilmiş bir alan sonucuna varılabilir.

İtalya'daki mülteci krizi en azından son 20 yıldır, Akdeniz'in ortasında bir yarımada olmanın getirdiği coğrafi kaza nedeniyle, hem iç ve dış nedenlerden dolayı, hem de kalıcı ve geçici olarak mültecilerin hedef ülkesi haline geldi.[2]

Ülke mültecilerin gözünde stratejik önemini artırdı. İtalya, göçle ilgili endişelerini Avrupa'ya destek üzerindeki etkilerini incelemek için özellikle ilginç bir örnektir.

İtalya Avrupa Birliği'nin 6 kurucu üye devletlerinden biridir. Diğer üye devletlerle güçlü ticari ve politik bağlar kurmuştur ve Avrupa entegrasyonuna tarihsel olarak yüksek düzeyde destek veren uzun süredir Avrupa tutkunu olmuştur.

Öte yandan İtalya, AB'nin güney dış sınırının bir parçasıdır ve hem Fransa veya Almanya

gibi diğer üye ülkelere ulaşmak isteyen göçmenler için bir geçiş ülkesi hem de Avrupa'daki göçmenler için önemli bir varış noktası haline gelmiştir. İtalya, yalnızca yirmi yılda dört milyondan fazla göçmen ve sığınmacıyı kendine çekmiştir.[3]

İtalya'nın tarihsel olarak göçmen kabul eden ülke olması dikkat çekiyor.

Tarih sahnesinde yaşanan gelişmeler de İtalya'ya mülteci gelmesinin önünü açmıştır. Başta 1990 yılında yaşanan Yugoslavya iç savaşında Balkanlardan gerçekleşen ilk büyük göç yaşanmıştır.

2000-2007 yılında İtalya'ya Kuzey ve Güney yönünden düzenli bir göç akını başlamış, Avrupa Birliği'nin genişlemesi, Arap Baharı, Libya rejiminin sona ermesi ile Akdeniz üzerinden göç ve Suriye gibi yakın doğu ülkelerinin yaşadığı çatışmalara paralel olarak göç artışı da meydana gelmiştir.

2. İTALYA'YA GÖÇTE GÜNCEL EĞİLİMLER

İtalya, 1980'de pozitif bir göç dengesiyle Avrupa ülkeleri grubuna katılmıştır, ancak şimdi göçmen bir iş gücünün varlığı kesinlikle İtalyan kalkınma modeline yerleşmiş durumda.

İtalya'ya göç, son birkaç on yılda değişim göstererek göç veren ülkeden göç alan ülke haline geldi. Bu değişim, güney İtalya'dan gelen iç göçün sona ermesi ve düşük vasıflı işgücü için fırsatlar yaratan ve yeni göçmenleri çeken küçük işletmelerin yükselişiyle aynı zamana denk geldi.

Avrupa toplumlarında ise göçün kısa vadeli ekonomik faydalarına bakılmaksızın, içinde yaşadıkları toplumlara verebileceği zararlar tartışılmaktadır.

Öte yandan İtalya, hem ABnin güney dış parçası, hemde Almanya ve Fransa gibi ülkelere ulaşmak isteyen kişiler için geçiş ülkesidir.

İtalya, yalnızca yirmi yılda dört milyondan fazla göçmen ve sığınmacıyı kendine çekmiştir. [4]

İtalya gelinde göç hız kazanmıştır. Fakat hız ve etki açısından bölgeden bölgeye farklılıklar göstermektedir. İtalyan topraklarında ne kadar eşitsiz dağıldığını Kuzey ve orta bölgelerde yoğunlaştığını görmekteyiz.

Bu göçteki hızlı ve benzeri görülmemiş artış, endişelere yol açmıştır. İlk zamanlarda gelen sığınmacıların göçü belgesizdi bu nedenle göçün yasadışı, suç ve güvenlik tehdidi kavramıyla ilişkilendirilmiştir. Bu bilgilerden yola çıkarak göçle ilgili endişeler ne kadar yüksekse, doğru orantılı olarak da destek o kadar düşüktür.

2014'ten 2016'ya kadar Orta Akdeniz rotası, Kuzey Afrika'dan İtalya'ya seyahat eden göçmenler için önemli bir yol olmaktadır. 450.000'den fazla kişi bu yolu geçmiştir. Bu dönemde ayrıca denizde ölüm ve kaybolma sayısında önemli bir artış görülmektedir[5].

Orta Akdeniz rotası, yüksek ölüm oranlarıyla göçmenler için en tehlikeli rotalardan biri

olmaya devam ediyor.

Yasal ve yasal olmadan düzensiz göç ve onun sonuçlarını inceleyelim. Yasal göç, bir kişinin başka bir ülkede, o ülkenin mevzuatına uygun olarak düzenlenen resmi izin belgeleriyle o ülkeye göç etmesi süreci diyebiliriz.

Yasal yollarla giden kişiler çalışma, eğitim veya aile birleşimi dolayısıyla giderler ve göçmenler hedef ülkelerindeki belirli hukuki statüyü elde etmiş olurlar. Bu statüleri, göçmenlere belirli haklar ve hizmetlere erişim sağlamalarına olanak tanır.

Düzensiz göç, yasal, politik ve sosyo-ekonomik faktörlerden etkilenen karmaşık bir olgudur. Gidilecek olan ülkenin devam eden yasal göç mevzuatına uyulmadan giriş yapma, vize süresini aşarak ülkelerde kalmaya devam etmesi, sığınma başvurularının reddedilmesine rağmen ülkelerden ayrılmaması veya yasadışı işlerde çalışması gibi durumları kapsamaktadır. Bu türdeki göç hareketleri hem göçmenlerin transit geçişleri ve varış yerlerindeki çeşitli yasalarla çelişen çeşitli durumları içermektedir. Yabancıların savunmasız yasal statü gruplarındaki göreceli payı 1986'dan bu yana artmış, belgesiz göçmenler ve yasal olmayan göçmenlerin sayısı artarken yasal göçmenlerin sayısı azalmıştır.[6]

Yasal göçü artırmak ve düzensiz göçü azaltmak için yeni bir politika geliştirmek, ABnin karşı karşıya kaldığı, demografik zorluklar da göz önüne alındığında Avrupa Göç Gündeminin bir konusudur. Fakat duruma bakıldığında, birçok göçmen hâlihazırda düzensiz olarak Avrupa da bulunmaktadır.

Sığınmacıların büyük çoğunluğu ekonomik göçmenlerden oluşuyor ve İtalyada fazladan kalış süreleri 2026-2018 yılları arasında gelen yeni göçmenlerin yaklaşık %23ü olabilir.[7] Verilerinde gösterdiği üzere 2015 yılında İtalyaya düzensiz göç bu yılda artış göstermektedir.

Yurt dışına düzensiz göçmen olarak giden kişilerin ülkelerinin ekonomik koşulları, sosyo kültürel yapısı, savaş gibi olağanüstü sebeplerden dolayı gitmek zorunda kalan kişilerdir diyebiliriz. Ancak, gittikleri ülkelerde hayatta kalmak için çalıştıklarından dolayı ekonomik koşullarına her halükarda katkı sunmaktadırlar. İtalyadaki yeraltı ekonomisi, göçmenlerin izinsiz bile olsa kalıp gelir elde etmelerini kolaylaştırdığı için düzensiz göçte önemli bir rol oynar.[8]

Düzensiz göç kontrol altına almak isteyen italyan hükümeti, birçok göç politikası ve kararname düzenlemişlerdir. Son yıllarda İtalyan siyasetçilerin açıklamaları ve politikaları, İtalya'daki göçmen krizinin ciddi bir meseleye dönüştüğünü göstermektedir. Dönemin İçişleri Bakanı olan Matteo Salvini, hükümetin göç politikalarını kontrol etmek amacıyla, Akdeniz'de arama kurtarma operasyonlarına katılan STK'ların faaliyetleri üzerindeki kısıtlamaları artırmış. Özellikle deniz yoluyla gelen göçmenler için sınır kontrolü sıklaştırmıştır. Mültecileri taşıyan gemilerin İtalyan limanlarına yanaşması da aynı oranda giderek zorlaştırmıştır. Bu tür eylemler göçmen krizinin boyutunu göstermektedir.

Sığınmacıların başvurabileceği koruma kategorilerini üçten ikiye düşüren güvenlik kararnamesi ; SPRAR (Sistema di protezione per richiedenti asilo e rifugiati veya 'Sığınmacı ve mültecilerin korunması sistemi') hizmetlerine erişimlerini kısıtladı ve sıradan italyan vatandaşlarına garanti edilen bir dizi haktan mahrum bırakıldılar. İtalya'daki yeni hükümet göç yönetimine yönelik politikada bir değişikliğe işaret etse de, uluslararası göçün varoluşsal bir tehdit olduğu yönündeki temel varsayım değişmedi.[9]

Düzensiz göçün önüne geçilip sınırlandırılmaya çalışılsa da İtalyaya iş gücü göçü de bir o kadar ihtiyaç duyulan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuyu tarihsel sürece bakarak inceleyecek olursak; İtalyaya iş gücü göçü ekonomik dönüşümlerle paralel olarak değişim göstermiştir. Göçmenlerin ülkeye göç etmeleri gittikleri ülkede sanayileşme, demografik değişimler ve ekonomik dalgalanmalardan doğrudan etkili olmaktadır. 1950 ve 1970 yılları arasında İtalya, Avrupanın sanayileşmiş ülkelerine işçi göç eden ülkeydi. Ancak, İtalyanın ekonomik büyümedeki kızıyla birlikte ülkede iş gücü açığı ortaya çıktı. Bu sebeple de işçi göndermede sınırlamalar olmaktaydı.

1980-1990 yılları arasında tam tersi bir durum olduğu görüldü. İtalya göç alan bir ülkeye dönüşmeye başladı. Kuzey Afrika, Doğu Avrupa ve Asyadan gelen göçmenler, özellikle düşük vasıflı işlerde çalışmaya başladılar. Gelen göçmenler tarım, inşaat ve ev hizmetleri gibi iş gücü isteyen düşük maaşlı işlerde ve zor çalışma koşullarına sahip sektörlere yoğunlaştılar.

Avrupa Birliğine üye ülkelerden gelen göçmenlerin haklarıyla AB dışından gelen göçmenlerin hakları farklıydı. AB içinden gelen göçmenlerin serbest dolaşım hakkı tanınırken diğer göçmenlere AB dışından gelen göçmenler için çeşitli sınırlamalar ve çalışma izni (permesso di soggiorno) zorunlu hale getirildi.

İtalya iş gücü için ülkelere işçi gönderen ülke iken, zamanla göçmen alan ülkeye dönmesinde tek sebep İtalyanın ekonomik büyüme hızı değildir. İtalyadaki doğum oranının da düşük olması, genç nüfusun az olmasından kaynaklı olarak, iş gücü için göç alması sebepleri arasında gösterebiliriz. Bu durum İtalya Ulusal İstatistik Enstitüsüne (ISTAT) göre, İtalya'daki doğumların 2024'te yeni bir rekor seviyeye düşeceğini söyledi. Bu, üst üste 16. Kez yıllık düşüş anlamına geliyor ve 1861'de İtalya'nın birleşmesinden bu yana en düşük sayı. 2023'te İtalya'da 379.890 doğum kaydedildi ve her bin kişide yaklaşık altı yenidoğan vardı. Bu, 2022'ye göre %3,4lük bir düşüşü ve ülkenin doğan bebek sayısında artış gördüğü son yıl olan 2008'e göre %34,1lik bir düşüşü temsil ediyordu. İlk yedi aya ilişkin veriler, her kadının ortalama doğurganlık oranının 1,2 olduğunu gösteriyor. Bu oran, istikrarlı bir nüfus için gereken 2,1 oranının çok altında.[10] Bu veriler ışığında İtalyanın genç nüfusunun az olabileceğini göstermektedir. Dolaylı yoldan da olsa gelen mülteciler arasında, genç nüfus mevcut ve doğurganlık açısından da ülkenin nüfus artışına katkı sağlamaktadırlar.

3. İTALYA'NIN AB GÖÇ ÇERÇEVESİNDEKİ KONUMU

İtalya, Avrupa Birliği göç politikaları çerçevesinde hem bir geçiş ülkesi hemde hedef ülkesi

konumuna gelmiştir. İtalya Akdenize kıyısı olan bir ülkedir. Bu nedenle, Libya, Tunus ve diğer Kuzey Afrika ülkelerinden gelen göçmenler için Avrupaya açılan en önemli kapılarından biridir. Akdeniz üzerinden gelen göçmenlerin ilk varış noktalarından biridir. Lampedusa Adası ve Güney İtalya göç açısından en yoğun göç baskısı maruz kalan bölgedir.

Akdenizdeki göçmen kurtarma operasyonları devamlı olarak yürütülmektedir. Ancak son yıllarda hükümetin, kararnameleri ve yeni göçmen politikaları nedeniyle sınır devriyeleri sıklaştırdı ve STK ların bazı faaliyetlerini kısıtladı. Bu sebepler doğrultusunda İtalya, coğrafi konumu nedeniyle göç politikasında kritik bir rol oynamaktadır.

İlk giriş ülke olması nedeniyle de ABnin Dublin Tüzüğü gereği, göçmenlerin ilk iltica işlemleri yaptığı AB ülkesinde kalma zorunluluğu vardır. Bu kural, İtalya, Yunanistan, İspanya ve Malta gibi Akdenize kıyısı olan ülkeler için büyük bir yük oluşturmuştur. Örneğin bir sığınmacı Libyadan denize açılıp İtalyaya ulaştığında iltica başvurusu İtalya tarafından işleme alınmaktadır. Eğer bu sığınmacı Almanyaya gider ve orada da iltica işlemi yapılırsa, ilk girdiği AB ülkesi İtalya olduğu için Almanya onu tekrar İtalyaya gönderebilir. Bu kuralın temel amacı, iltica başvurularının AB ülkeleri içinde tek bir ülke tarafından değerlendirilmesini sağlamak ve iltica alışverişini önlemektir. Örneğin bir sığınmacının aynı anda birden fazla AB ülkesine başvurusunu engellemeye çalışmaktadır. Ancak durumun ortaya çıkardığı bir sonuç, İtalya ABnin göç yönetimi açısından halen kilit bir rol oynuyor ama AB içinde daha adil bir yük paylaşımının olması gerektiğini dile getiriyor. Sınır ülkelerinde orantısız bir iltica masrafıyla karşı karşıya kalmaktadırlar.

ABnin İtalyaya ve sınır da olan ülkelere karşı destek programları ve operasyonları bulunmaktadır. Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı Frontex, AB ve Schengen ülkelerine ABnin dış sınırlarını yönetme ve sınır ötesi suçlarla mücadele etme konusunda destek sağlar. Frontex, daimi teşkilat sayesinde ABnin ilk üniformalı kolluk kuvvetlerinin evidir. ABnin dış sınırları ve ötesinde aktif olarak operasyonlarda yer akmaktadır. [11]

Frontex, sınır kontrol faaliyetleri için bir uzmanlık merkezi olup, düzensiz göçten ve sınır ötesi suçtan etkilenen tüm AB üye devletleri ve komşu ülkelerle istihbarat ve bilgi paylaşımı bulunur. ABnin dış sınırlarınını koruma da önemli bir ortak haline gelmiştir.Sonuç olarak, İtalya da düzensiz göçten etkilenen ve sınır kontrollerinde zorlanan bir ülke olduğundan kaynaklı sınır kontrol operasyonları ve diğer güvenlikle ilgili arama kurtarma operasyonları yürütülmektedir. Örneğin Poseidon,Themis,İndalo Minerva gibi farklı yıllarda yürütülmüş operasyonlardır.

İtalya bunların dışında göç akışını da yönetirken karşılaştığı bir takım zorluklar mevcuttur. Özellikle Akdenizde bir ön cephe devleti olarak göz önüne alındığında, göç akışlarını yönetmede birkaç temel zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu sorunlar, hem jeopolitik istikrarsızlıklar hem de siyasi bölünmeler ve sınırlı kaynaklar gibi iç etkenlerden kaynaklanmaktadır.

Akdeniz rotası üzerinden özellikle Kuzey Afrika ve Sahra Altı Afrikadan İtalyaya gelen göçmenler Akdenizi aşıp birincil varış noktası olmayı sürdürmektedir. Gelenlerin sayısı ara ara azalıp çoğalsa da göç baskısını yoğun hissetmektedir. Bu durumda, insani yardım

kritik öneme sahip olsa da, İtalyanın kaynakları üzerinde baskıyı artırmaktadır. AB bu konuda sınır ülkelerine destek çıkmaktadır. İtalyada AB üye ülkeleri arasında daha fazla dayanışma ve yük paylaşımı çağrısında bulunduğu olmuştur.

İtalya sadece dış politikasında bir takım zorluklar yaşamıyor, iç politikada kamuoyu arasında da bir takım entegrasyon engelleri mevcuttur. Entegrasyon zorlukları, göçmenler açısından büyük bir engel teşkil eder. Kültürel farklılıklar, dil farklılıkları ve ayrımcılık gibi sorunlar sosyal uyumu engelleyebilir. İtalyan hükümeti ve yerel yönetimlerde göçmenlere yeterli konut, sağlık hizmetleri, eğitim ve hukuki destek gibi temel yaşama haklarını sağlama konusunda zorluklarla karşı karşıya kalmasından dolayı bu durum da kamu hizmetlerini de zorlamaktadır.

Bunların yanında, ülkede göç konusu derinden kutuplaşmaya da yol açmaktadır. Artan göçmen sayısı ile, özellikle İtalyanın belirli bölgelerinde göçmen karşıtı duygular ön plana çıkmaya başladı. Bu nedenlerden kaynaklı olarak da, kamuoyu muhafazkar daha milliyetçi partilere oylarını vemektedirler. Zamanla da Sağ muhafazakar partilerin yükselişe geçmesi de bizlere kamuoyundaki kutuplaşmayı göstermektedir. Bazı siyasi partiler daha insani bir yaklaşımı savunurken, diğerleri özellikle de aşırı sağ partiler daha sıkı sınır kontrolleri ve göçmen karşıtı politikalar için baskı yapmaktadır.

Lig (Lega) ve İtalya Kardeşleri gibi popülist ve milliyetçi partilerin yükselişi, siyasi iklimi daha kısıtlayıcı göç politikalarına doğru kaydırdı. İçişleri Bakanın kararı ile daha sıkı sınır kontrolleri, özellikle Güney kıyılarında ve ABnin Frontex sınır ajansıyla işbirliği yaparak sınır güvenliğine yatırım yaptı. STKların faaliyetlerinin sınırlandırılması gibi durumlar da göçmenlerin ulusal kimliği ve güvenliği tehdit olarak algılandığını doğrulamış bulunmaktadır.

İtalyanın göçü yönetmedeki zorlukları karmaşık ve çok yönlüdür. Uluslararası ve ulusal birtakım zorlukları ve engelleri vardır. Yoğun göç baskısı, tutarsız AB desteği, siyasi bölünmeler ve kutuplaşmalar, entegrasyon zorlukları ve insani kaygıların birleşimi gibi hem acil ihtiyaçların hem de uzun vadeli çözümleri ele alan çok yönlü bir yaklaşım gerektirir.

4. AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GÖÇ POLİTİKASI VE AKDENİZ'DEKİ ROLÜ

Avrupa, 1950den bu yana mültecilerin haklarının korunması için devletler birçok anlaşmalar düzenlemiştir. 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Sözleşme ve yaygın adıyla 1951 Cenevre Sözleşmesi başta olmak üzere, uluslararası mülteciliğin tanımını yaparak mültecilerin haklarını devletler arasında korunması sağlayan bir belgedir. Mültecilerin hakları sadece bu belge ile korunması sınırlı kalmamış yıllar içerisinde hem bu belgeye düzenlemeler yapılmış hemde bir çok anlaşmalar dizisi imzalanmış, yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Birliğinin üye ülkeler ve sınır ülkeleri üzerinde göç politikası mevcuttur.

Tasarlanmış karmaşık bir yapı söz konusudur. AB göç politikası, yasal ve düzensiz göçü iltica süreçlerini, sınır güvenliğini ve uluslararası işbirliğini yönetmeyi amaçla birden fazla kural ve anlaşmaları içermektedir. Kendi üye ülkeleri arasında da Schengen Alanı vardır. Bu alan üye devlet vatandaşlarının daha rahat gezebilmesini amaçlar. Schengen Alanın kuralları da mevcuttur. Yasal işlemler bu kurallar ve anlaşmalar çerçevesinde yönetilir.

AB yasal göçü ve entegrasyonu desteklemekte ve teşvik etmektedir. Göçmenler üzerinde çalışma vizeleri ve aile birleşimi gibi yasal yolların teşviki sağlanırken, dil kursları, istihdam programları ve ayrımcılık karşıtı önlemler yoluyla entegrasyonu da desteklemektedir. Bunun yanında Avrupa Birliği Sığınma Ajansı (EUAA) sığınma, uluslararası koruma ve kabul koşullarını yönetip Ortak Avrupa Sığınma Sistemi (CEAS) olarak bilinen AB kanun paketini uygulaması konusunda Üye Devletleri desteklemek için görevli Avrupa Birliği ajansıdır.

Ortak Avrupa Sığınma Sistemi (CEAS) amaçları üye devletlere göçmenler konusu üzerinde belirlenen kuralları uygulamasını sağlamak, uluslararası korumaya başvuran adayların haklarının saygı duyulmasını sağlamaktır. Yasal olarak bağlayıcı ve tüm üye devletlerinin uyması gereken prosedürleri belirler. Aynı zamanda yasal olarak bu kurallar çerçevesinde uluslararası korumayı hak kazanmamış bireylerin köken ülkelerine tekrar geri gönderilmelerini sağlar. Örneğin, bir aday herhangi bir AB üye devletine sığınmak için başvurduğunda aynı koşullara sahip olmak aynı prosedürlerden geçecek ve bu adaya aynı hak ve yükümlülükler, kabul koşulları geçerli olacaktır. Hangi durumda olursa olsun herhangi bir ayrımcılığa uğramayacaktır. Ancak ileride bahsedeceğimiz Dublin Tüzüğü, sığınmacıların ilk giriş ülkelerinde başvuruda bulunmaları gerekçesi ile İtalya gibi sınır ülkelere ağır bir yük getirmektedir.

Bu makale de bahsettiğimiz üzere AB düzensiz göç ve sınır kontrolleri ile de mücadele etmektedir. Frontex gibi Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı gibi kuruluşlar aracılığıyla insan ticareti ya da Akdeniz üzerinden izinsiz gelecek olan mültecilere müdahale de bulunuyor.

AB göç politikasını yürütürken Akdeniz bu politika da büyük bir rol oynuyor. Akdeniz, Türkiyenin de sınırı olan ve binlerce göçmen ve mültecinin Kuzey Afrika ve Orta Doğudan bu tehlikeli deniz geçişlerine katlanarak Avrupa'ya göç etmek için önemli bir rota haline geldi. Bu bölge AB göç politikalarının odak noktası haline gelerek hem insani hemde güvenlik odaklı çalışmalarını yürütmektedir.

Bahsettiğimiz üzere AB mülteciler ve AB üye devletleri için birden fazla anlaşma yapmıştır. Bunların başında Dublin Tüzüğü de yer almaktadır. Dublin Tüzüğünün temel amacı, AB üyesi bir devlete mülteci olarak başvuran adayların sığınma taleplerini işleyeceğini ve hangi AB üye devletinin sorumlu olacağını düzenleyen uluslararası bir hukuk sözleşmesidir.

Tarihsel olarak bakacak olursak, Dublin Sözleşmesi 1990 yılında İrlandanın başkenti olan Dublinde imzalanmıştır. 1 Eylül 1997 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin temel koşulu, ilk giriş kuralı oluşturuldu. Bu kurala göre, iltica başvurusunda bulunan kişinin, ilk sığındığı AB ülkesinde bu başvurusu işlenecektir.

Sözleşme gereğince, iltica başvurusunu tek bir AB üyesi ülke değerlendirmelidir. Sığınmacıların birden fazla AB üye devletine başvurusu ve art arda iltica başvurusunda

bulunması imkansız hale gelmiştir. [12]

Bu ilke, sığınmacı alışverişi dediğimiz gelen mültecilerin birden fazla ülkeye sığınma başvurusunu engellemek ve hiçbir ülkenin sığınmacı sorumluluğunu üstlenmemesi gibi durumlarının önüne geçmeye çalışmasıdır.

Kuzey Afrikaya yakınlığı nedeniyle de Akdeniz rotası üzerinden ilk giriş noktası olan İtalya, zaten önemli göç zorlukları karşı karşıya kalmaktadır. Yunanistan ve İspanya'da aynı kaderi yaşayan iki ülkedir.

1 Eylül 2003 yılında Dublinin ikinci versiyonu yürürlüğe girdi. Tüzüğe ek olarak, sığınmacı takibini yapmak için ve farklı ülkelere birden fazla başvurusunu önlemek için parmak izi sistemi EURODAC uygulanmaya başladı.[13] Bu durumda İtalyanın yükü daha da arttı. Bu demek oluyor ki Akdeniz rotası üzerinden gelen sığınmacıların hepsinin parmak izini İtalya alcak ve buda onu daha sorumlu hale geliyor.

2008 yılında AB Komisyonunun Dublin II Sözleşmesi'nin genişletilmesi teklifi ile (Dublin III) 2013 yılında yürürlüğe girmiştir ve hala AB üyesi ülkeler tarafından uygulanmaktadır.[14]

Bu gelişmelere rağmen İtalya, özellikle 2015-2016 yılında düzensiz göçten dolayı orantısız bir baskıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu durumların İtalyaya etkileri söz konusudur. İtalyada kaydı alınmış kişilerin başka ülkelere gitmeleri durumunda İtalyaya iade ediliyor. İtalya bu yükün diğer ülkelere de paylaştırılması gerektiğini düşünüyor. Bunu yanında kamuoyu etkileri de vardır. İtalya'ya aşırı göçün sonucu olarak muhafazakar partilerin yükselişe geçtiği gözlenmektedir.

Lig partisi gibi aşırı sağ partilerin kamuoyu arasında yükselişi görülmekte ve ayrıştırıcı bir siyasi konu haline gelmiştir. Sonuç olarak İtalya bu durumun değişmesini yük paylaşımı olması gerektiğini düşünüyor. Sözleşmenin tekrar reform edilmesi gerektiğini, değişiklik talep etmektedir. Eğer bir düzenleme olmazsa İtalya aşırı bir yük taşımaya devam edecektir.

5. SONUÇ

Sonuç olarak, bu çalışma bizlere İtalyanın göç politikaları, Akdeniz göç krizi ve İtalyanın Akdeniz üzerindeki rolünü, Avrupa Birliğinin göç yönetimi çerçevesinde uygulamaları ve anlaşmalarını detaylı bir şekilde inceledik. 2015-2016 yıllarında zirveye oluşan Akdeniz göç krizi, Avrupanın sınır politikalarının zorluklarını ve göçmen akışlarını yönetme konusundaki yetersizliklerini, zorluklarını ve İtalya üzerindeki etkilerini görmekteyiz. Özellikle Akdenize kıyısı olan İtalya, coğrafi konumu nedeniyle ve tarihsel gelişimiyle hem hedef ülkesi hemde bir geçiş noktası olarak önemli bir rol üstlenmiştir.

İtalyanın bu konumu itibariyle zaman içerisinde göçmen politikaları değişmiştir. 1980lerden itibaren göç alan ülkeye dönüşen İtalya, bir yandan iş gücü ihtiyacını karşılamak için göçmen kabul ederken, diğer yandan düzensiz göç ile mücadele etmek adına sert önlemler almaya başlamıştır. Bu nedenle de Akdeniz kıyısındaki sınır kontrollerini sıkılaştırmıştır. STKların denizde gerçekleştirdiği kurtarma operasyonlarını

sınırlandırmış ve göçmenlere yönelik sosyal hizmetlerde de bir takım kısıtlamalara gidilmiştir.

AB düzeyinde ise göç yönetimi, Dublin Tüzüğü ve Frontex gibi sınır yönetim mekanizmaları ile göç akışını düzenlemek amacıyla düzenlenen birtakım anlaşmalar yapılmıştır. Fakat sınır ülkelerine, İtalya gibi, ek yükümlülük ve sorumluluk getirmiştir. Bu durum, İtalyanın göçmen politikalarında daha sert önlemler almasına yol açmıştır. Kamuoyunda da sert tepkilere yol açmıştır. Göç, siyasette kutuplaşma konusu olmuştur. Lig partisi gibi aşırı sağ, muhafazakâr partiler halk arasında yükselişe geçmiştir.

Sonuç olarak, İtalyanın göç politikaları ve Akdenizdeki göç hareketleri, yalnızca ulusal dinamiklerden değil, aynı zamanda ABnin göç politikalarından ve uluslararası göç dinamiklerinden de doğrudan etkilenmektedir. Uluslararası arenada çıkan savaşlardan, etkilenen ülkelerin göç etmesi durumunda komşu ülkelerinde bu sorundan payını almaktadır. Genel olarak, İtalyanın göç yönetimi, insani, ekonomik ve güvenlik temelli kaygılar arasında bir denge oluşturmaya çalışmaktadır.

Düzensiz göçü kontrol altına almak ve göç yönetimini daha sürdürülebilir hale getirmek için ABnin daha adil bir yük paylaşımı yapılması gerektiği açıktır. Aksi takdirde sınır ülkelerin yalnız bırakılması halinde, hem insani krizlerin derinleşmesi hemde siyasi istikrarsızlıkların artmasına neden olmaya devam edecektir.

KAYNAKÇA

Campo, Francesco, Sara Giunti ve Mariapia Mendola. Refugee Crisis and Right-Wing Populism: Evidence from the Italian Dispersal Policy. European Economic Review 202 (2024): [2-3]. www.elsevier.com/locate/eer

Barbulescu, Roxana, and Laurie Beaudonnet. 2014. Protecting Us, Protecting Europe? Public Concern about Immigration and Declining Support for European Integration in Italy. Perspectives on European Politics and Society 15 (2): 216 □□□□ https://doi.org/10.1080/15705854.2014.885765

McMahon, Simon, ve Nando Sigona. Navigating the Central Mediterranean in a Time of 'Crisis': Disentangling Migration Governance and Migrant Journeys. Sociology 52, no. 3 (2018): 497-514. https://doi.org/10.1177/0038038518762082.

Massey, Douglas S., ve Nolan J. Malone. The Changing Legal Status Distribution of Immigrants: A Caution. International Migration Review 36, no. 2 (2002): 469-484. https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2005.tb00274.x.

D. Ghio and G. Blangiardo. "Legal or Irregular immigrants? The lazy eye of Europe Forecasting a Comprehensive Approach for Migration Policies." (2017).

E. Reyneri. "The role of the underground economy in irregular migration to Italy: Cause or

effect?." Journal of ethnic and migration studies, 24 2 (1998): 313-31 . https://doi.org/10.1080/1369183X.1998.9976635.

J. Newell. "Italys new government and the migrant crisis." Contemporary Italian Politics, 11 (2019): 355

Reuters, "İstatistik Ofisi, İtalya'daki Doğumların 2024'te Yeni Bir Rekor Seviyesi Doğru Yöneldiğini Söyledi," Reuters , 21 Ekim 2024, https://www.reuters.com/world/europe/births-italy-headed-new-record-low-2024-statistics-office-says-2024-10-21/#:~:text=ROME%2C%20Oct%2021%20(Reuters),since%20Italian%20unification%20in%201861.

Frontex. Operasyonlar. Frontex. Erişim 6 Şubat 2025. https://frontex.europa.eu/operations/ .

HEKİMLER, O. (2018). Üstesinden Gelebilir(mi)yiz: Federal Almanyanın Yeni Sığınmacı Politikası ve Yansımaları. Uluslararası Çalışmalar Dergisi, 2, (1), s. 17-40

HaberPodium, "Dublin Sözleşmesi" , HaberPodium, (07.02.2025)

, https://www .haberpodium .ch /dublin -sozlesmesi/.

"Dublin Sözleşmesi" , UliWiki, (07.02.2025)

https ://uliwiki .org /index .php ?title =Dublin_S %C3 %B6zle %C5 %9Fmesi #cite_note -4

Jeandesboz, Julien, ve Polly Pallister-Wilkins. Crisis, Routine, Consolidation: The Politics of the Mediterranean Migration Crisis. Mediterranean Politics 21, no. 2 (2016): 316-320.

Avrupa Birliği Sığınma Ajansı (EUAA). Bir Bakışta EUAA. Avrupa Birliği Sığınma Ajansı. Erişim 10.02.2025. https://euaa.europa.eu/tr/hakkimizda/ne-yapiyoruz#:~:text=Avrupa%20Birli%C4%9Fi%20S%C4%B1%C4%9F%C4%B1nma%20Ajans%C4%B1%20(EUAA,bulunan%20bir%20Avrupa%20Birli%C4%9Fi%20ajans%C4%B1d%C4%B1r.

Bonizzoni, Paola, and Iraklis Dimitriadis. 2024. Homeless or Refugee? Civil Society Actors and the (Un)Making of Internal Borders in an Italian Frontier Town. Ethnic and Racial Studies 47 (12): 2563 https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01419870.2024.2345462#d1e150

Corrado, Alessandra, Lucio Pisacane, and Cristián Alarcón Ferrari. 2023. The Agrifood-

Migration Nexus: Migration Regimes and the Politics of Labour Shortages in Italy and Sweden. Journal of Ethnic and Migration Studies 50 (5): 1252 □□□ https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1369183X.2023.2279749

Koinova, Maria. 2024. Governing Transit and Irregular Migration: Informality and Formal Policies. Journal of Ethnic and Migration Studies 51 (2): 423 □□□□ https://www.tandfonline.com/doi/figure/10.1080/1369183X.2024.2371204?scroll=top&needAccess=true

Rosina, Matilde, and Iole Fontana. 2024. The External Dimension of Italian Migration Policy in the Wider Mediterranean. Mediterranean Politics, May, 1 □□□□ doi:10.1080/13629395.2024.2355033. https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13629395.2024.2355033#abstract

[1] Jeandesboz, Julien, ve Polly Pallister-Wilkins. Crisis, Routine, Consolidation: The Politics of the Mediterranean Migration Crisis. Mediterranean Politics 21, no. 2 (2016): 316-320.

[2] Francesco Campo, Sara Giunti ve Mariapia Mendola, Refugee Crisis and Right-Wing Populism: Evidence from the Italian Dispersal Policy, European Economic Review 202 (2024): 2-3.

[3] Barbulescu, Roxana, and Laurie Beaudonnet. 2014. Protecting Us, Protecting Europe? Public Concern about Immigration and Declining Support for European Integration in Italy. Perspectives on European Politics and Society 15 (2):

[4] Barbulescu, Roxana, and Laurie Beaudonnet. 2014. Protecting Us, Protecting Europe? Public Concern about Immigration and Declining Support for European Integration in Italy. Perspectives on European Politics and Society 15 (2):

[5] Simon McMahon ve Nando Sigona, Navigating the Central Mediterranean in a Time of 'Crisis': Disentangling Migration Governance and Migrant Journeys, Sociology 52, no. 3 (2018)

[6] Douglas S. Massey ve Nolan J. Malone, The Changing Legal Status Distribution of Immigrants: A Caution, International Migration Review 36, no. 2 (2002): 469-470

[7] D. Ghio and G. Blangiardo. "Legal or Irregular immigrants? The lazy eye of Europe Forecasting a Comprehensive Approach for Migration Policies." (2017).

[8] E. Reyneri. "The role of the underground economy in irregular migration to Italy: Cause or effect?." Journal of ethnic and migration studies, 24 2 (1998): 313

[9]J. Newell. "Italys new government and the migrant crisis." Contemporary Italian Politics, 11 (2019): 355

[10] Reuters, "İstatistik Ofisi, İtalya'daki Doğumların 2024'te Yeni Bir Rekor Seviyesi Doğru Yöneldiğini Söyledi," Reuters , 21 Ekim 2024,

[11] Frontex, "Operasyonlar", Frontex, 6 Şubat 2025'te erişildi,

[12] HEKİMLER, O. (2018). Üstesinden Gelebilir(mi)yiz: Federal Almanyanın Yeni Sığınmacı Politikası ve Yansımaları. Uluslararası Çalışmalar Dergisi, 2, (1), s. 17-40

[13] HaberPodium, "Dublin Sözleşmesi" , HaberPodium, (07.02.2025)

[14] "Dublin Sözleşmesi" , UliWiki, (07.02.2025)

Yazar hakkında :

Atıfta bulunmak için: Özgür, Deniz. 2026. "İTALYA VE AKDENİZ GÖÇ KRİZİ: AVRUPA POLİTİKALARI ÜZERİNDEKİ ETKİLER - 19.02.2025." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Uep Rapor No.2025 / 1. Şubat 19. Erişim Kasım 21, 2026. https://avimbulten.org/public/UEPRapor/ITALYA-VE-AKDENIZ-GOC-KRIZI-AVRUPA-POLITIKALARI-UZERINDEKI-ETKILER-19-02-2025

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır